

AL-HIKMAH

Jilid	6	ISSN 1985-6822	2014
No.	2		1436

- DIMENSI HAFAZAN DAN RASIONAL DALAM KURSUS WAJIB FAKULTI PENGAJIAN ISLAM UNIVERSITI KEBANGSAAN MALAYSIA ...3-14
Wan Ahsani Fadhilah Wan Mahmud Khairi & Muhamad Faisal Ashaari
- CABARAN DAN POTENSI MAJALAH DAKWAH BERBAHASA MELAYU DI MALAYSIA TERHADAP TREND PEROLEHAN PERBELANJAAN IKLAN (ADEX)...15-28
Shahrul Nazmi Sannusi
- AGENDA HASAN AL-BANNA DALAM PEMBANGUNAN INSAN MENERUSI PENULISAN KARYA *MAJMU'AT AL-RASAIL* ...29-42
Zainudin Hashim & Fakhru Adabi Abdul Kadir
- STRATEGI MODEL PEMBANGUNAN INSAN SEIMBANG PENGAJIAN AGAMA (PISPA) BERDASARKAN TEORI PERUBAHAN SOSIAL IBN KHALDUN DALAM PENGAJIAN AGAMA DI UNIVERSITI KEBANGSAAN MALAYSIA ...43-52
Zaizul Ab. Rahman, Indriaty Ismail & Khaidzir Ismail
- PERLAKSANAAN PROGRAM TAKMIR SEBAGAI MEDIUM PENGIMARAHAN MASJID DI NEGERI SEMBILAN ...53-64
Shuhadak Mahmud & Iknor Azli Ibrahim
- PENGGUNAAN MODUL DAN BUKU BAHASA ARAB UNTUK ORANG AWAM ...65-77
Suhaila Zailani @ Hj. Ahmad & Nur Afifah Fadzil
- MEMBINA PENGISIAN BERPENGARUH DALAM MEDIA BAHARU MELALUI PENULISAN DAKWAH ...78-90
Ahmad Zahiruddin Mohd Zabidi & Faisal @ Ahmad Faisal Abdul Hamid
- PERLANGGARAN TATASUSILA AGAMA DALAM KALANGAN ANGGOTA POLIS DI IBU PEJABAT POLIS BUKIT AMAN, KUALA LUMPUR ...91-107
Nik Daud Raja Hussein & Rosmawati Mohamad Rasit
- PEMIKIRAN POLITIK DAN KENEGARAAN MUHAMMAD IQBAL .108-118
Abdullah Firdaus, Idris Zakaria & Mohd Nasir Omar
- KEPIMPINAN DALAM KISAH NABI SULAIMAN AS DENGAN HUDHUD ...119-128
Muhammad Amin Hasan, Mohd Azrul Jaafar Ahmad Irdha Mokhtar, Anuar Puteh, Zulkefli Aini & Mohamad Zulkifli Abdul Ghani
- THE REALISATION OF COVERING 'AURAT AMONG THE SUCCESSFUL WOMEN IN MALAYSIA ...129-143
Naemah Hamzah, 'Adawiyah Ismail, Mohd Ismail Mustari & Bushrah Basiron
- THE ROLE OF SHEIKH WAN AHMAD AL-FATANI IN THE MALAY PUBLICATIONS AND PRINTING IN THE MIDDLE EAST ...144-153
Ermy Azziaty Rozali

Al-Hikmah 6(2) 2014: 65-77

Penggunaan Modul dan Buku Bahasa Arab untuk Orang Awam

The Approaches Used In Arabic Language Modules and Books for the
Public

SUHAILA ZAILANI @ HJ. AHMAD*
NUR AFIFAH FADZIL

ABSTRAK

Pelbagai modul dan buku bahasa Arab terdapat di pasaran. Cuma yang membezakan antara modul-modul tersebut ialah objektif dan pendekatan yang ditetapkan oleh penulisnya. Kajian ini bertujuan meninjau pendekatan modul atau buku bahasa Arab untuk orang awam yang banyak terdapat di pasaran. Di samping mengenal pasti faktor utama yang menyebabkan orang awam berasa sukar untuk mempelajari Bahasa Arab. Kajian ini menggunakan kaedah kualitatif dengan menggunakan analisis deskriptif terhadap dapatan daripada kajian-kajian lepas. Dapatan kajian menunjukkan kebanyakan modul yang berada di pasaran menggunakan pendekatan nahu dan komunikasi. Pendekatan nahu dikenalpasti sebagai faktor utama orang awam berasa sukar untuk mempelajari Bahasa Arab.

Kata kunci: *Pendekatan, Modul Bahasa Arab, Buku Bahasa Arab, Orang Awam*

ABSTRACT

Various Arabic language modules and books are available in the market. What really differentiate between the modules are their objectives and approaches set by their authors. This study is aimed at surveying the approaches used in the Arabic language modules or books for the public which are abundant in the market, apart from identifying the main factor why the public finds it difficult to learn the language. This study employed a qualitative method using a descriptive analysis on outcomes of previous works. Results show that most modules that are available in the market use the approach of grammar and communication. The grammatical approach was identified as the main factor behind the public's difficulty in learning the Arabic language.

Keywords: *Approaches, Arabic Language module, Arabic Language book, the public*

PENGENALAN

Bahasa Arab merupakan salah satu bahasa perhubungan antarabangsa. Bahasa ini juga sering dikaitkan dengan bahasa agama Islam atau Bahasa umat Islam kerana Al-Quran dan Hadis Nabi yang merupakan panduan utama bagi umat Islam diturunkan dalam Bahasa Arab. Penguasaan bahasa Arab dapat membuka ruang yang lebih luas kepada orang Islam untuk mendalami ilmu dan meneroka khazanah-khazanah ilmuwan Islam yang terdahulu. Hal ini disebabkan sebahagian besar khazanah tersebut ditulis dalam bahasa Arab.

Al-Qur'an diturunkan dalam bahasa Arab. Setiap individu muslim seharusnya memahami isi kandungan Al-Qur'an agar mereka dapat mempraktikkannya dalam kehidupan seharian. Para ulama' menegaskan bahawa hukum mempelajari bahasa Arab wajib kerana ia menjadi alat untuk memahami Al-Qur'an.

Kewajiban mempelajari dan memahami bahasa Arab bukan hanya tertumpu kepada pelajar-pelajar aliran agama atau yang mengambil subjek Bahasa Arab sahaja, bahkan masyarakat umum juga berkewajiban mempelajari bahasa tersebut. Antara tujuan orang awam mempelajari Bahasa Arab adalah untuk memahami isi kandungan Al-Qur'an serta hadis-hadis yang diriwayatkan oleh Nabi Muhammad SAW (Ahmad Kilani 2001: 2).

Para ulama menyatakan bahawa antara syarat utama bagi melayakkan seseorang individu mencapai tahap mujtahid, iaitu individu yang mampu mengupas dan menafsirkan ayat Al-Qur'an dengan tepat ialah penguasaan Bahasa Arab. Penguasaan Bahasa Arab juga dapat membantu individu Muslim dalam pelaksanaan amal ibadah dalam Islam. Bahkan, seseorang Muslim itu akan lebih fokus serta mampu menghayati setiap amal ibadah yang dilaksanakannya apabila dia menguasai bahasa ini. Menurut Mohd Zulhisyam dan Zairul (2012), mempelajari Bahasa Arab merupakan suatu ibadah yang dapat memperkasakan diri ke arah memantapkan lagi kefahaman kepada ajaran Al-Qur'an yang telah diturunkan dalam bahasa Arab. Beliau menambah lagi, orang Islam disarankan untuk mempelajari bahasa Arab sekurang-kurangnya untuk tujuan memahami bacaan-bacaan dalam solat, zikir-zikir ringkas serta doa-doa selepas menunaikan solat. Menurut Lazim (2000), pengajaran dan pembelajaran bahasa Arab bukanlah hanya tertumpu kepada para pelajar khususnya di pengajian Islam sahaja, malah ia perlu diperluaskan lagi agar semua lapisan masyarakat diberikan peluang untuk mempelajarinya. Terdapat banyak kajian pengajaran dan pembelajaran (P&P) khususnya bahasa Arab yang hanya tertumpu kepada para pelajar sekolah dan universiti telah dijalankan oleh ahli akademik (Anzaruddin 2004).

PENGAJARAN DAN PEMBELAJARAN BAHASA ARAB UNTUK ORANG AWAM

Kajian terhadap pengajaran dan pembelajaran (P&P) Bahasa Arab untuk orang awam didapati agak kurang dilakukan berbanding dengan kajian terhadap pengajaran dan pembelajaran bahasa Arab untuk para pelajar di sekolah atau di universiti. Apatah lagi kajian untuk mengenal pasti keperluan orang awam dalam mempelajari Bahasa Arab hampir tidak ditemui kecuali beberapa kajian yang pernah dilakukan oleh Mohd Puzhi (2007), Suhaila et al. (2012) dan Ummu Hani et al. (2012). Kenyataan ini juga dikukuhkan lagi dengan buku-buku dan modul-modul yang terdapat di pasaran kebanyakannya hanya tertumpu kepada para pelajar di peringkat sekolah dan di universiti.

Terdapat juga beberapa kajian berkaitan pengajaran bahasa Arab untuk tujuan khusus seperti kajian Rosni (2007). Pengajaran bahasa Arab pada peringkat awalnya berpusat kepada memahami buku-buku agama tetapi keperluan sekarang lebih menumpukan sudut komunikasi seperti dalam bidang pelancongan dan perniagaan. Mempelajari bahasa bertujuan agar dapat berkomunikasi atau berinteraksi bertepatan dengan fungsi utama bahasa sebagai alat komunikasi interaksi yang hanya dimiliki manusia. Mempelajari bahasa Arab merupakan keperluan utama bagi umat Islam, kerana bahasa Arab ialah bahasa Al-Qur'an dan Hadis yang menjadi sumber utama agama dan kebudayaan Islam. Oleh itu, setiap muslim perlu mempelajari bahasa ini dengan bersungguh-sungguh.

Walaupun terdapat pelbagai pendekatan digunakan dalam pengajaran dan pembelajaran Bahasa Arab di Malaysia sama ada melalui pendekatan tradisional hinggalah menggunakan pendekatan moden seperti penggunaan ICT, namun jika tujuan dan objektif modul-modul tersebut diolah kurang bersesuaian dengan tujuan orang awam mempelajari bahasa Arab, maka hal demikian sedikit sebanyak boleh membantutkan usaha mereka untuk mempelajari Bahasa Arab.

Mohd Puzhi (2007) telah menjalankan satu analisis dan penilaian terhadap Modul Asas Bahasa Arab untuk Tujuan Ibadah. Modul ini bukanlah berbentuk komunikasi kerana tujuan utama pembinaan modul ini adalah membantu pembaca memahami bacaan dalam ibadah harian mereka. Kajian ini mendapati bahawa antara inisiatif yang diambil oleh responden beliau untuk memahami bacaan dalam ibadah adalah dengan merujuk buku yang mempunyai terjemahan di samping mempelajari Bahasa Arab. Melalui inisiatif-inisiatif yang diambil oleh responden beliau dalam mempelajari Bahasa Arab ini mengukuhkan lagi bahawa orang awam amat mementingkan aspek pemahaman bagi menghayati bacaan dalam ibadah mereka.

Kajian Ummu Hani et al. (2012) dijalankan bertujuan meninjau persepsi orang awam terhadap pembelajaran Bahasa Arab melalui al-Quran. Menerusi dapatan kajian yang diperolehi, ciri-ciri pembentukan modul yang memenuhi keperluan pembelajaran Bahasa Arab untuk orang awam dapat dihasilkan. Hasil kajian beliau mendapati bahawa sebanyak 63.6 peratus orang awam mempelajari bahasa Arab bertujuan memahami al-Quran dan 59.9 peratus responden mempelajari bahasa Arab adalah untuk memahami bacaan solat. Hal ini menunjukkan bahawa matlamat utama orang awam mempelajari Bahasa Arab adalah memahami al-Quran dan bacaan dalam solat.

Anzaruddin (2004) menerusi kajiannya mendapati majoriti jurutera awam Melayu muslim profesional di kawasan wilayah Kuala Lumpur menjadikan kepentingan material dan peribadi sebagai sebab utama untuk mempelajari Bahasa Arab. Pada pendapat beliau, respon tersebut boleh berubah menjadi lebih positif sekiranya mereka mengetahui tentang keperluan dan kepentingan mempelajari dan menguasai Bahasa Arab khususnya apabila dikaitkan dengan ibadah. Kajian ini dikukuhkan lagi dengan kajian Ahmad Saaduddin (2010) mendapati bahawa 96.3 peratus daripada responden beliau mempunyai kesedaran bahawa Bahasa Arab amat penting untuk dipelajari dalam melaksanakan urusan berkaitan agama.

Suhaila et al. (2012) telah membuat kajian terhadap penggunaan modul Bahasa Arab Untuk Ibadah yang ditulis oleh Mohd Puzhi dan Mohammad (2010) di tiga kelas Bahasa Arab sekitar Bangi dan Kajang. Hasil kajian menunjukkan majoriti responden mempelajari Bahasa Arab adalah bertujuan memahami al-Quran dan bacaan solat. Daripada 12 responden yang ditemu bual, hanya 5 orang sahaja yang menyatakan bahawa mereka mempelajari Bahasa Arab bertujuan mengetahui tatabahasa Arab. Sembilan responden bersetuju bahawa penyusunan isi kandungan atau bahagian sangat sesuai. Manakala responden yang tidak bersetuju dengan kesesuaian penyusunan bahagian dalam buku ini mencadangkan agar bahagian kaedah nahu diajar selepas bahagian bacaan dalam solat, bahagian doa dan zikir harian diajar. Hal ini bertujuan menarik minat pelajar dan memudahkan mereka mempelajari Bahasa Arab. Pandangan ini turut dipersetujui oleh tiga orang guru yang ditemu bual dalam kajian ini. Mereka berpendapat bahawa pengajaran dan pembelajaran Bahasa Arab kepada orang awam berasaskan kaedah nahu akan melarikan mereka daripada terus mempelajari Bahasa Arab.

PENDEKATAN MODUL ATAU BUKU BAHASA ARAB YANG TERDAPAT DI PASARAN

Kajian-kajian lepas menunjukkan terdapat pelbagai modul dan buku yang telah dihasilkan berkaitan pengajaran dan pembelajaran bahasa Arab melalui Al-Qur'an di Malaysia mahupun di Indonesia. Antaranya. Rosihon (2002), H. Salimudin (2007), Zainuddin et al. (2010) dan Mohd Puzhi et al. (2010). Daripada tinjauan literatur, pengkaji mendapati bahawa terdapat beberapa modul dan buku mempunyai objektif dan pendekatan yang hampir sama tetapi dibezakan dengan kumpulan sasaran yang ingin ditujukan buku tersebut.

Rosihon (2002) menghasilkan buku bertajuk Cara Praktis Belajar dan Memahami Bahasa Al-Qur'an yang merangkumi 3 jilid. Jilid pertama membincangkan bagaimana menentukan bentuk dan jenis kata dalam Bahasa Arab Al-Qur'an. Manakala jilid kedua memfokuskan kepada struktur kata dalam kalimat sedangkan jilid ketiga menghuraikan bagaimana kita menentukan tanda akhir kata. Kajian beliau mempunyai sedikit kelainan kerana disertai dengan contoh-contoh ayat Al-Qur'an yang praktis dan ringkas. Dalam penulisan modul ini juga beliau mencuba mengelak daripada menggunakan ayat dan istilah yang berat kepada pembaca.

Namun, pengkaji membuat tanggapan bahawa modul sebegini kelihatan agak berat bagi orang awam kerana penulisan huraian yang begitu padat sedangkan orang awam memerlukan persembahan yang ringkas. Huraian dan penerangan yang banyak akan merumitkan dan memberatkan pemikiran orang awam. Hal ini akan menjauhkan mereka daripada mempelajari bahasa Al-Qur'an. Oleh itu, pengkaji berpendapat pengajaran dan pembelajaran bahasa ini perlu diketengahkan dalam bentuk persembahan yang ringkas serta mudah untuk difahami demi membentuk suatu tanggapan di mata orang awam berkenaan Bahasa Arab yang ingin dipelajari adalah mudah dan senang difahami.

Kajian H. Salimudin (2007) memfokuskan kepada kaum Muslimin yang berminat untuk mempelajari dan memahami kandungan ayat-ayat suci Al-Qur'an. Beliau berpendapat bahawa ilmu tatabahasa Arab merupakan ilmu yang paling penting dalam Islam kerana sumber asli ajaran Islam berbahasa Arab, tanpa mempelajari tatabahasa Arab dengan baik, seseorang itu tidak mungkin memahami ajaran Islam. Oleh sebab itu, beliau menggunakan pendekatan untuk mempermudah dan mempercepatkan pemahaman terhadap kandungan isi Al-Qur'an. Beliau mempersembahkan sembilan bab yang menekankan kata dan ayat, kata benda, jenis-jenis kata nama, kata kerja, partikel, *i'rab* (perubahan akhir kata), *ism marfu'*, *ism mansub* serta *ism majrur*.

Daripada segi persembahan maklumat, beliau menerangkan takrifan bagi setiap tajuk, memberikan ciri-ciri yang berkaitan, serta mendatangkan contoh-contoh ayat Al-Qur'an. Walaupun pendekatan yang diketengahkan ini sangat menarik dan bersesuaian dengan orang awam yang ingin mempelajari Bahasa Arab untuk memahami Al-Qur'an, namun pengkaji mendapati penerangan kaedah nahu dalam bahasa Melayu yang terlalu padat menjadikan buku ini seolah-olah kehilangan fokus utamanya.

Antara modul dan buku yang terdapat di pasaran juga ialah Bahasa Arab untuk Semua (Asar 2008), Cara Mudah Mempelajari Bahasa Arab (Abdullah 2010), Pengajaran Bahasa Arab Menerusi Al-Quran yang direka oleh Sohair (2010), Cara Mudah Memahami Perkataan-Perkataan al-Quran oleh Syed Nasir (2010), E-book bertajuk Belajar Bahasa Arab sambil ketawa oleh Wan Rusli (2014), Bahasa Arab Praktikal dan Kata dan Frasa Bahasa Arab oleh Ashafizrol (2014).

Asar (2008) menggarapkan satu pendekatan baru dalam bukunya melalui penerangan dan penjelasan berkaitan tatabahasa Arab dalam bahasa Melayu. Beberapa perbincangan asas tentang tatabahasa Arab yang merupakan asas utama bagi seseorang yang hendak membaca, menulis dan bertutur dalam Bahasa Arab menjadi fokus utama beliau. Beliau turut mendatangkan beberapa bentuk perbualan yang boleh dipraktikkan oleh para pelajar. Namun begitu, terdapat beberapa ahli akademik yang tidak bersetuju dengan pendekatan beliau. Hal ini kerana, mereka menganggap bahawa kandungan buku tersebut adalah terlalu sukar untuk dipelajari oleh pelajar terutamanya orang awam (Asar 2008: xiii). Justeru itu, pada pandangan pengkaji, buku ini kurang bertepatan dengan kemampuan orang awam dan tidak sesuai digunakan untuk para pelajar di peringkat permulaan yang baru pertama kali hendak mempelajari Bahasa Arab.

Abdullah (2010) membahagikan bukunya kepada empat bahagian, iaitu pengenalan tatabahasa Arab dan pengertiannya secara umum, contoh-contoh, *i'rab* dan latihan. Buku ini ditulis dalam dwibahasa iaitu bahasa Melayu dan Bahasa Arab. Pada pandangan pengkaji, buku ini lebih sesuai digunakan untuk pelajar sekolah di peringkat permulaan dalam mempelajari Bahasa Arab. Ia kurang bersesuaian dengan keperluan orang awam kerana tidak mendedahkan elemen berbentuk ayat al-Qur'an dalam pembelajaran.

Sohair Abdel (2010), membawakan konsep perbualan dan huraian dalam bukunya. Kaedah tatabahasa Arab diselitkan secara santai yang bertujuan membantu pelajar untuk lebih memahami pelajaran. Beliau turut mendatangkan beberapa contoh daripada ayat al-Qur'an yang turut mempunyai perkataan yang sama atau pecahan daripada perkataan yang terdapat dalam perbualan pelajaran tersebut di

akhir setiap pelajaran. Pemberian nama buku Bahasa Arab menerusi Al-Qur'an dilihat tidak bertepatan dengan pendekatan dan konsep utama buku ini yang digarap dalam bentuk perbualan. Perkara ini juga sudah dikemukakan oleh Osman Haji Khalid dalam kata-kata aluan beliau di awal buku ini. Menurut Osman, terasa ada sedikit kekurangan ketika pengarang melakukan pendekatan ini kerana pengarang tidak mengukuhkan hubungan atau kaitan antara perbendaharaan kata Al-Qur'an dengan perbendaharaan kata yang diperkenalkan dalam setiap pelajaran. Oleh itu, pengkaji berpendapat bahawa buku ini lebih sesuai diberikan tajuk Pengajaran Bahasa Arab Menerusi Perbualan.

Selain itu, tajuk buku Mohd Puzhi dan Mohammad Seman (2010), Bahasa Arab untuk Ibadah boleh menarik minat orang awam untuk mendekati buku ini. Bagaimanapun apabila mereka mula mempelajarinya, mereka mendapati sukar untuk meneruskan pembelajaran kerana bab pertama buku ini menyentuh tajuk-tajuk nahu. Walaupun empat bab seterusnya menggunakan pendekatan ibadah seperti bacaan solat, doa, zikir-zikir harian dan mengupas surah-surah lazim dan ayat-ayat terpilih daripada Al-Qur'an.

Menurut Suhaila (2012), modul yang dibina oleh Mohd Puzhi (2010) kurang bersesuaian digunakan oleh orang awam yang tidak mengetahui dan mempunyai asas Bahasa Arab. Hal ini kerana, di awal pengenalan modul, aspek tatabahasa Arab telah diperkenalkan. Tambahan pula, responden beliau ketika pembinaan modul ini ialah para pelajar daripada asasi Universiti Islam Antarabangsa Malaysia. Tentulah keperluan dan tujuan mempelajari Bahasa Arab antara kedua-dua kelompok iaitu orang awam dan pelajar universiti ini tidak sama.

Pelbagai kaedah dan modul pengajaran dan pembelajaran Bahasa Arab untuk orang awam dihasilkan bagi tujuan menarik minat orang awam dalam mempelajari Bahasa Arab. Antaranya ialah Bahasa Arab Mudah yang ditulis oleh Noorli Mohd Noor. Buku ini meliputi satu siri buku perbualan Bahasa Arab Mudah yang diterbitkan pada tahun 2010 dan 8 siri buku Bahasa Arab Mudah yang diterbitkan pada tahun 2012. Menurut Noorli (2010):

Buku yang ditulis dari kajian, pemerhatian dan pengalaman untuk pembelajaran mudah bahasa Al-Qur'an daripada paling asas. Buku yang sangat membantu sesiapa yang berminat walaupun belum pernah mempelajari Bahasa Arab sebelumnya.

Noorli menggunakan pendekatan komunikasi yang menengahkan perbualan harian yang pendek dan mudah. Manakala, buku Bahasa Arab Mudah pula menggunakan pendekatan memperkenalkan kosa kata dan ayat-ayat mudah yang bersesuaian dengan tahap permulaan

untuk mempelajari bahasa Arab. Isi kandungan yang terdapat dalam buku ini juga sudah diterbitkan dalam bentuk CD bagi memudahkan pelajar dan proses pembelajaran boleh berlaku walaupun ketika sedang memandu.

Mohd Zulhisyam dan Zairul (2012) pula menghasilkan satu modul belajar Bahasa Arab dalam Bahasa Melayu bertajuk *Nahu Mudah*. Buku ini menggunakan Bahasa Melayu sebagai medium untuk memahami aspek nahu Bahasa Arab dengan lebih mudah dan cepat. Menurut penerbit buku ini iaitu Telaga Biru Sdn. Bhd, buku ini mempunyai beberapa kelebihan, antaranya buku ini ringkas dan mudah difahami, penerangan topik pula dalam bentuk carta minda dan gambar yang menarik, dilengkapi contoh-contoh ayat yang banyak, di samping setiap topik disusuli dengan latihan.

Menyedari kehendak dan keperluan orang awam terhadap modul Bahasa Arab yang menggunakan pendekatan Al-Qur'an, maka modul Bahasa Arab menerusi al-Qur'an diketengahkan Suhaila et al. (2013). Modul ini menerapkan pendekatan surah-surah pendek atau lazim yang terdapat dalam Al-Qur'an. Surah-surah sebegini sangat dekat dengan orang awam kerana sentiasa menjadi bacaan mereka dalam solat. Unsur-unsur tatabahasa Arab hanya diselitkan secara santai dan aspek komunikasi juga dijadikan sebagai selingan dalam aktiviti pembelajaran.

Selaras dengan perkembangan teknologi hari ini, ramai golongan muda dan professional yang sibuk dengan kerja tiada masa untuk hadir ke kelas tercari-cari alternatif lain untuk mempelajari Bahasa Arab. Abd Rahman (2014) dan Wan Rusli (2014) pula mencipta satu kaedah pembelajaran yang sangat praktikal dan berkesan untuk mempelajari Bahasa Arab, iaitu melalui E-book. Panduan Belajar Bahasa Arab melalui E-book yang diusahakan oleh Abd Rahman (2014) mengandungi tiga siri. Ia menerangkan kepada khalayak pelajar beberapa panduan dan teknik-teknik berkesan untuk mempelajari Bahasa Arab. Menurut Abd Rahman (2014):

Untuk mempelajari Bahasa Arab, anda perlu melengkapkan diri dengan pengetahuan asas dan pendekatan yang paling mudah. Cara mempelajarinya pula adalah melalui orang yang berpengalaman, dan tahu segala aspek tentang pengetahuan ini.

Wan Rusli (2014) pula menyusun E-book bertajuk *Belajar Bahasa Arab sambil ketawa*. E-Book ini disusun khas bagi mengajar kosa kata (vocabulary) Bahasa Arab secara santai dan bersahaja. Ia mengandungi 150 muka surat tidak termasuk helaian yang mengandungi lebih 40 lukisan kartun bagi menyokong teks. Buku ini juga mengandungi lebih 100 buah lawak jenaka Arab yang disesuaikan bahasanya untuk

pembelajaran Bahasa Arab bagi peringkat permulaan. Walaupun kaedah ini sangat digemari oleh golongan muda dan golongan professional, namun pada pandangan pengkaji, golongan yang sudah berumur dan bukan profesional lebih menggemari cara pembelajaran menggunakan buku dan secara bertalaqqi dengan guru.

Dua buah buku yang masih panas dan baru diterbitkan hasil karya Ashafizrol (2014), iaitu Bahasa Arab Praktikal dan Kata dan Frasa Bahasa Arab dilihat dapat mewarnai bidang pengajaran dan pembelajaran Bahasa Arab di Malaysia. Buku pertama menumpukan kepada kaedah pembentukan klausa yang betul dalam Bahasa Arab melalui paparan dialog harian Bahasa Arab baku dan dialek Arab Mesir. Buku ini juga memiliki beberapa keistimewaan, antaranya penekanan terhadap penggunaan frasa dan klausa yang diguna pakai oleh orang Arab. Teknik membina struktur ayat yang mudah hingga ke ayat kompleks juga turut dipaparkan dalam buku ini.

Buku kedua pula diterbitkan sebagai panduan atau rujukan kepada golongan yang ingin menguasai Bahasa Arab dengan baik dan berkesan. Buku ini dilihat boleh menjadi asas pembelajaran bahasa Arab untuk orang bukan Arab kerana buku ini disusun mengikut susunan yang agak berbeza daripada susunan biasa dalam buku-buku yang ditulis dalam Bahasa Arab atau bahasa Melayu yang terdapat di pasaran. Usaha murni penulis menyusun semula ilmu *sarf* dan *nahu* klasik agar bersesuaian dengan bangsa Melayu diharap dapat membimbing orang bukan Arab khususnya orang Malaysia mendalami ilmu *sarf* dan *nahu* klasik.

Pada pendapat pengkaji, walaupun kedua-dua buku ini tidak menepati tujuan utama orang awam mempelajari Bahasa Arab, namun kewujudan buku-buku seperti ini di pasaran dapat menjadi panduan dan sumber rujukan sampingan kepada orang awam. Hal ini dapat mempelbagaikan pendekatan modul dan tujuan mempelajari Bahasa Arab. Satu hal yang tidak dapat dinafikan untuk memahami Al-Qur'an, Hadis, bacaan-bacaan dalam solat serta doa-doa harian ialah seseorang itu perlu mendalami ilmu *sarf* dan *nahu*. Ilmu *sarf* mengkaji tentang pembentukan kata, manakala ilmu *nahu* pula membincangkan struktur binaan ayat.

PERBINCANGAN KAJIAN

Hasil daripada tinjauan kajian lepas, kebanyakan modul dan buku bahasa Arab yang telah dihasilkan tidak menepati kehendak dan keperluan masyarakat awam dalam mempelajari Bahasa Arab. Kebanyakan buku dan modul Bahasa Arab tersebut lebih memfokuskan pelajarannya kepada tatabahasa Arab. Hal ini berlawanan dengan

keperluan dan kehendak masyarakat awam dalam mempelajari Bahasa Arab yang majoritinya hanyalah tertumpu kepada memahami dan menghayati bacaan dalam ibadah, termasuklah bacaan ayat al-Qur'an, zikir, wirid, doa dan sebagainya.

Beberapa kelompangan dalam penyediaan modul khususnya yang bertepatan dengan kehendak dan keperluan masyarakat awam dalam mempelajari Bahasa Arab dapat dikenal pasti oleh pengkaji. Antara bentuk pendekatan dan isi kandungan yang perlu diterapkan oleh pereka modul dan buku Bahasa Arab khususnya terhadap masyarakat awam ialah penggunaan ayat a-Qur'an dan bacaan-bacaan yang terdapat dalam ibadah umat Islam. Pelajaran berkaitan nahu sarf hanyalah perlu dimuatkan secara ringkas dan mudah ke dalam modul agar masyarakat awam tidak merasa sulit untuk mempelajari Bahasa Arab.

Walaupun pengkaji agak bersetuju dengan pendapat Mohd Zulhisyam dan Zairul (2012) bahawa memahami asas-asas penting nahu bahasa Arab merupakan satu keperluan bagi mereka yang ingin mempelajari Bahasa Arab. Bagaimanapun kajian Suhaila et al. (2012) mendapati bahawa penekanan aspek tatabahasa Arab yang mendalam boleh menjadi perkara yang menyukarkan orang awam dalam mempelajari Bahasa Arab.

Jadual 1 Rumusan Pendekatan Modul atau Buku Bahasa Arab

Modul/buku	Penulis	Tahun Terbitan	Pendekatan
1. Cara Praktis Belajar dan Memahami Bahasa Al-Quran	Rosihon Anwar	2002	<i>Nahu</i> dan Al-Qur'an
2. Tatabahasa Arab untuk mempelajari Al-Quran.	H. Salimudin A. Rahman	2007	<i>Nahu</i>
3. Bahasa Arab Untuk Semua	Asar Abdul Karim	2008	<i>Nahu</i>
4. Pengajaran Bahasa Arab Menerusi Al-Quran	Sohair Abdel Moneim Sery	2010	Komunikasi
5. Bahasa Arab Untuk Ibadah	Mohd Puzhi Usop & Mohamad Seman	2010	<i>Nahu</i> dan Ibadah
6. Perbualan bahasa Arab mudah	Noorli Mohd Noor	2010	Komunikasi
7. Perbualan bahasa Arab mudah	Noorli Mohd Noor	2010	Komunikasi
8. Asas Bahasa Arab Melalui Al-Quran	Zainuddin Ismail et al.	2010	<i>Sorof</i> dan Al-Qur'an
9. Cara Mudah Memahami Perkataan-Perkataan Al-Quran	Syed Nasir Omar Assagoff	2010	Kosa kata dan Al-Qur'an
10. Nahu Mudah	Mohd Zulhisyam Mustapai & Zairul	2012	<i>Nahu</i>

Bersambung...

11. Bahasa Arab mudah	Mat Zain Noorli Mohd Noor	2012	Kosa kata dan ayat mudah
12. Bahasa Arab menerusi al-Qur'an.	Suhaila Zailani@ Hj. Ahmad et al.	2013	Al-Qur'an
13. Panduan Belajar Bahasa Arab melalui E-book	Abd Rahman Jamaan	2014	Komunikasi
14. Belajar Bahasa Arab sambil ketawa	Wan Rusli Wan Ahmad	2014	Kosa kata dan lawak jenaka Arab
15. Bahasa Arab Praktikal	Ashafizrol Ab Hamid	2014	Pembentukan Klausa dan dialog harian
16. Kata & Frasa Bahasa Arab	Ashafizrol Ab Hamid	2014	Ilmu Sorof dan Nahu

Daripada jadual di atas, pendekatan nahu dan komunikasi dilihat masih mendominasi pembinaan modul atau buku Bahasa Arab. Walaupun kedua-dua pendekatan itu penting dalam memahami al-Qur'an dan bacaan dalam solat tetapi jika penumpuan yang lebih diberikan kepada pendekatan ini, berkemungkinan jumlah atau bilangan orang awam yang mempelajari Bahasa Arab akan semakin berkurangan.

KESIMPULAN

Secara kesimpulannya, pembentukan modul Bahasa Arab yang bertepatan dengan kehendak dan keperluan masyarakat awam perlu dititikberatkan oleh ahli akademik Bahasa Arab agar usaha ini dapat menarik minat pelajar umumnya dan orang awam khususnya untuk mendekati dan mempelajari Bahasa Arab. Pembentukan modul yang membawa pendekatan berasaskan al-Quran khususnya menggunakan surah-surah pendek dengan menggabungkan pelbagai kemahiran perlu diutamakan. Unsur-unsur tatabahasa Arab pula tidak harus ditinggalkan langsung dan perlu diterapkan secara santai dan tidak membebankan orang awam untuk mempelajarinya.

RUJUKAN

- Abdullah Mohamed. 2010. *Cara Mudah Mempelajari Bahasa Arab*. Selangor: Pustaka Haji Abdul Majid.
- Abd Rahman Jamaan. 2014. Panduan Belajar Bahasa Arab <http://www.belajarbahasaarab.com/> [18 Ogos 2014].

- Ahmad Kilani Mohamed. 2001. *Teori Pengajaran dan Pembelajaran Bahasa Arab di Sekolah Menengah Agama di Malaysia*. Johor: Universiti Teknologi Malaysia.
- Anzaruddin Bin Ahmad. 2004. Bahasa Arab untuk Tujuan Agama: Kajian Terhadap Sikap dan Motivasi Golongan Profesional. Disertasi Master, Fakulti Bahasa dan Linguistik, Universiti Malaya.
- Asar Abdul Karim. 2008. *Bahasa Arab untuk Semua*. Pahang: Universiti Malaysia Pahang
- Ashafizrol Ab Hamid. 2014. *Bahasa Arab Praktikal*. Alor Setar: Alasfiyaa Sdn. Bhd.
- Ashafizrol Ab Hamid. 2014. *Kata & Frasa Bahasa Arab*. Alor Setar: Alasfiyaa Sdn. Bhd.
- H. Salimudin A.Rahman. 2007. *Tatabahasa Arab untuk Mempelajari Al-Quran*. Sinar Baru Algensindo Bandung.
- Lazim Bin Omar. 2000. Pengajaran Dan Pembelajaran Bahasa Arab Untuk Tujuan-Tujuan Khas: Analisis Keperluan Di Malaysia. Disertasi Sarjana, Fakulti Pengajian Islam. Bangi: Universiti Kebangsaan Malaysia.
- Mohd Puzhi Bin Usop. 2007. Modul Asas Bahasa Arab Untuk Tujuan Ibadah : Satu Analisis dan Penilaian. Tesis Dr. Falsafah, Fakulti Bahasa dan Linguistik, Universiti Malaya.
- Mohd Puzhi Usop & Mohamad Seman. 2010. *Bahasa Arab Untuk Ibadah*. Kuala Lumpur: Institut Terjemahan Negara Malaysia.
- Mohd Zulhisyam Mustapai & Zairul Mat Zain. 2012. *Nahu Mudah*. Kuala Lumpur: Telaga Biru Sdn. Bhd.
- Noorli Mohd Noor. 2009. Koleksi buku bahasa mudah. <http://www.arabmudah.com/> [18 Ogos 2014].
- Noorli Mohd Noor. 2010. *Perbualan Bahasa Arab Mudah*. Kota Bharu: AE Books Enterprise.
- Noorli Mohd Noor. 2012. *Bahasa Arab Mudah Buku 1-8*. Kota Bharu: AE Books Enterprise.
- Rosihon Anwar M Ag. 2002. *Cara Praktis Belajar dan Memahami Bahasa Al-Quran*. Bandung: PT Alma'arif.
- Rosni Samah. 2007. Penggunaan internet dalam pengajaran bahasa: kajian terhadap bahasa Arab komunikasi pelancongan <http://web.usm.my/education/medc/vol1/9-20penggunaan%20internet%20dalam%20pengajaran%20bahasa.pdf> [30 Mei 2012].
- Sohair Abdel Moneim Sery. 2010. *Pengajaran Bahasa Arab Menerusi Al-Quran*. Batu Caves: Pustaka Haji Abdul Majid.
- Suhaila Zailani@ Hj. Ahmad, Salamiah Ab. Ghani, Ummu Hani Hj. Hashim, Khazri Osman, Zainuddin Ismail, dan Hakim Zainal. 2012. Modul Pengajaran Dan Pembelajaran Bahasa Arab Menerusi Al-Qur'an. Kertas kerja Persidangan Kebangsaan Pengajaran Dan

- Pembelajaran Bahasa Arab 2012. Anjuran Fakulti Pengajian Islam, Universiti Kebangsaan Malaysia.
- Suhaila Zailani@ Hj. Ahmad, Zainuddin Ismail, Salamiah Ab. Ghani, Faizah Jusoh, Ummu Hani Hj. Hashim, Hakim Zainal, dan Khazri Osman. 2013. *Bahasa Arab menerusi al-Qur'an*. Bangi: Unit Bahasa Arab, Fakulti Pengajian Islam, Universiti Kebangsaan Malaysia.
- Syed Nasir Omar Assagoff. 2010. *Cara Mudah Memahami Perkataan-Perkataan Al-Quran*. Selangor: Hijjaz Records Publishing.
- Ummu Hani Hj. Hashim, Suhaila Zailani@ Hj. Ahmad, Salamiah Ab. Ghani, Khazri Osman, Zainuddin Ismail dan Hakim Zainal. 2012. Rumusan Kajian Persepsi Orang Awam Terhadap Pembelajaran Bahasa Arab Menerusi Al-Qur'an Di Malaysia. Kertas kerja Persidangan Kebangsaan Pengajaran Dan Pembelajaran Bahasa Arab. 2012. Anjuran Fakulti Pengajian Islam, Universiti Kebangsaan Malaysia.
- Wan Rusli Wan Ahmad. t.th. Belajar Bahasa Arab sambil ketawa. <http://wanrusli.net/buku-bask.php> [18 Ogos 2014].
- Zainuddin Ismail, Ibrahim Yaacob dan Salamiah Ab Ghani. 2010. *Asas Bahasa Arab Melalui Al-Qur'an*. Bangi: Universiti Kebangsaan Malaysia.

*Suhaila Zailani
Jabatan Pengajian Arab dan Tamadun Islam,
Fakulti Pengajian Islam,
Universiti Kebangsaan Malaysia.
Mel-e: suzail@ukm.edu.my